

Foraminiferás albai képződmények a Villányi-hegységben

Sidó Mária

A Villányi pikkelyvonulatban Máriagyüd - Kistótfalu között a Tenkes-hegyen és a Róka-hegyen az eddigi ismertetések a kréta kifejlődéseket különböző települési helyzetben rögzítették. Leülepedésüknek idejéről a vélemények igen eltérőek. Különösen a Foraminiferákban gazdag agyag, agyagmárga helyzete volt vitatott.

Ezért a különböző gyűjtésekből származó anyagokat mikropaleontológiai vizsgálatokkal, rétegtanilag értékeltem.

A mikropaleontológiai vizsgálat szerint a foraminiferás agyagmárga se hauterivi, se barrémi kora képződmény, hanem Foraminifera-együttese alapján az albai emelet nyílttengeri fáciese.

A vizsgált képződmény Foraminifera-társasága nagyon gazdag, változatos és jellemző. 17 család 51 nemzetségének 115 faját lehetett meghatározni. A magyarországi alsókrétából ez az együttes eddig nem volt ismeretes.

A Foraminifera-társaság jellegét a Textulariidae, Verneulinidae, Valvulinidae, Lagenidae, Rotaliidae, Globigerinidae, Anomalinidae család adja meg. Az együttesre igen jellemző a Ticinella roberti /Gandolfi/, a Hedbergella trocoidea /Gandolfi/ fajok, a Planulina, az Epistomina és az Anomalina nemzetségek fajainak jelenléte, továbbá igen jellemző a Globigerinák, de különösen a Hedbergella infracretacea /Glaessner/ faj tömeges megjelenése. Ezekon kívül nagyon jellegzetes még a Pleurostomella, a Nodosarella és Tristix nemzetség is, de különös figyelmet érdemel a Spiroplectinata complanata /Reuss/ faj jelenléte is, melyet Reuss /1862/ Protoporus complanatus néven a rajnai gault rétegekből irt le, később Chapman /1892/ a 529691/FA.

folkestoni rétegekből említett, valamint Hecht /1938/ az albai emelet aucellinás és hopliteses csoport igen jellemző alakjának tartja.

A meghatározott együttest rétegtani szempontból 3 csoportra különíthetjük el. Első csoportba tartoznak a rétegtanilag indifferens fajok, másikkba a kréta időszakban elterjedt formák és végül a harmadik csoportba tartoznak a rétegtanilag fontos fajok, melyek az irodalmi adatok szerint kizárólag az albai emeletet jellemzik.

Az egész faunaképnek, de különösen a Ticinella- és Hedbergella-féléknek nagy egyedszámban való fellépése és a jellegzetes Globotruncana-félék hiánya határozottan az albai emeletre utal.

Az albai emeletet a Ticinella roberti /Gandolfi/, Hedbergella trocoidea /Gandolfi/, Hedbergella infracretacea /Glaessner/ Spiroplectinata complanata /Reuss/ és az Epistomina spinulifera /Reuss/ fajok jellemzik. A Villányi albai kifejlődésen belül, az eddigi vizsgálatok eredményeként a hedbergellás-epistominás és a ticinellás-spiroplectinatás planulinás együttes különíthető el. Vizsgálati eredmények alapján a két együttes váltakozhat egymással, megjelenésük nem idő, hanem csak fácies viszonyok függvénye.

A "foraminiferás" agyagmárga faunatársasága alapján nyílttengeri fáciesű képződmény.

A Foraminifera-együttes albai korát Méhes K. Orbitolina meghatározása és Fülöp J. Cephalopoda vizsgálatai is megerősítik.

A villányi Foraminifera-együttes az Alpi-Kárpáti és távolabbi területek hasonló kifejlődései között faunisztikai, rétegtani és ősföldrajzi kapcsolatokat is mutat.